

Απόφαση 53 / 2018 (Δ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Αριθμός 53/2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Δ' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Χαράλαμπο Καλαματιανό, Ειρήνη Καλού, Σοφία Ντάντου και Μαρία Τζανακάκη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 6 Οκτωβρίου 2017, με την παρουσία και του Γραμματέα Αθανασίου Λιάπη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσείοντος: Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, που κατοικοεδρεύει στην ..., το οποίο εκπροσωπήθηκε από την Μαριέττα Βλαχοπάνου, Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Του αναιρεσιβλήτου: ΝΠΔΔ με την επωνυμία "...", που εδρεύει στην ... και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Χρυσόστομο Χήτο - Κιάμο με δήλωση του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 17-4-2007 αγωγή του ήδη αναιρεσιβλήτου, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσπρωτίας.

Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 25/2009 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 85/2011 μη οριστική και 58/2013 οριστική του Τριμελούς Εφετείου Κερκύρας.

Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσείον με την από 5-5-2014 αίτησή του.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω.

Η Εισηγήτρια Αρεοπαγίτης Μαρία Τζανακάκη διάβασε την από 28-9-2017 έκθεσή της, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη και των δύο λόγων της αίτησης αναίρεσης κατά της υπ' αριθμ. 58/2013 οριστικής απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κερκύρας (τακτική διαδικασία) και ειδικότερα, του 1ου ανααιρετικού λόγου εκ του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ ως ουσιαστικά αβάσιμου και του 2ου ανααιρετικού λόγου εκ του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ ως ουσιαστικά αβάσιμου, άλλως ως απαράδεκτου κατά τις ειδικότερες στο σκεπτικό διακρίσεις. Η πληρεξούσια του αναιρεσείοντος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Η κρινόμενη από 5-5-2014 (αρ. κατ. ...2014) αίτηση για την αναίρεση της υπ' αρ. 58/2013 οριστικής απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κέρκυρας, που εκδόθηκε με την τακτική διαδικασία, έχει ασκηθεί νόμιμα, εμπρόθεσμα και απευθύνεται κατά του αναιρεσιβλήτου ..., ο οποίος εκπροσωπείται παραδεκτά από τον ..., Ι. Α. του Σ., σύμφωνα με όσα ορίζει η διάταξη του άρθρου 58 παρ. 1 εδ. α' του Ν. 3852/2010 "Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης" (ΦΕΚ - Α' 87). Εξάλλου, ο ... Ηγουμενίτσας εκπροσωπήθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου τούτου, από τον πληρεξούσιο δικηγόρο, Χρυσόστομο Χήτο - Κιάμο, τον οποίο νομιμοποίησε με το υπ' αρ. .../14-9-2017 ειδικό πληρεξούσιο του συμ/φου Ηγουμενίτσας, Γ. Β., ενώ για το παραδεκτό της ανωτέρω εκπροσώπησης προσκομίζεται επίσης, η με αριθμό ...2016 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 72 παρ. 1 περ. ιγ και ιε του ανωτέρω νόμου - Πρόγραμμα Καλλικράτης, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 96 παρ. 2 του ΚΠολΔ (ΑΠ 537/2014, ΑΠ 92/2013). Κατόπιν τούτου η κρινόμενη αίτηση αναίρεσης πρέπει να ερευνηθεί ως προς το παραδεκτό και βάσιμο των κατ' ιδίαν λόγων αυτής (άρθρ. 577 παρ. 1 και 3 ΚΠολΔ).

Κατά τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του Ν. 653/1977 "περί υποχρεώσεων των παρόδιων ιδιοκτητών για την διάνοιξη εθνικών οδών κ.λπ." όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 62 παρ. 9 και 10 του Ν. 947/1979, αναφορικά με την εφαρμογή αυτών και στις περιπτώσεις των προς βελτίωση των υφισταμένων οδών πραγματοποιούμενων νέων χαράξεων ή διαπλατυνσεων αυτών ή τμημάτων καθώς και των επαρχιακών οδών για το μέχρι 20 μέτρων πλάτος αυτών, προκειμένου περί διανοίξεως εκτός σχεδίου πόλεων εθνικών οδών πλάτους κατάληψης 30 μέτρων, οι ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες κάθε πλευράς υποχρεούνται σε αποζημίωση ζώνης πλάτους 15 μέτρων, με τη συμμετοχή τους στις δαπάνες της απαλλοτριώσεως των καταλαμβανόμενων από τις οδούς αυτές ακινήτων. Κατά δε την παράγραφο 3 του αυτού άρθρου, ως ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες, για την εφαρμογή του, θεωρούνται εκείνοι των οποίων τα ακίνητα αποκτούν πρόσωπο επί των διανοιγόμενων οδών, ενώ κατά την παράγραφο 4 αυτού, "όταν οι δικαιούχοι της αποζημιώσεως για την απαλλοτρίωση είναι υπόχρεοι για την πληρωμή αυτή επέρχεται συμψηφισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων". Οι ανωτέρω διατάξεις του άρθρου αυτού (παρ. 1, 3, 4) αντίκεινται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που μετά την επικύρωσή της με το Ν.Δ. 53/1974, αποτελεί εσωτερικό δίκαιο και υπερισχύει κάθε άλλης διατάξεως του ημεδαπού δικαίου, κατ' άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος και επομένως το καθιερούμενο με αυτές τεκμήριο ισχύει ως μαχητό και ο ισχυριζόμενος, ότι το απομένον τμήμα του ακινήτου του δεν ωφελείται, αλλά αντιθέτως ζημιώνεται από την απαλλοτρίωση, μπορεί, αποδεικνύοντας το αντίθετο της τεκμαιρομένης ωφελείας, δηλαδή την επικαλούμενη ζημία του, και ανατρέποντας το, ως άνω μαχητό τεκμήριο, να αποζημιωθεί και για την αυτοαποζημιούμενη έκτασή του. Εξάλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των παραγράφων 1 και 4 του άρθρου 33 του Ν. 2971/2001 προκύπτει, ότι τα στοιχεία για την ωφέλεια ή μη του ακινήτου διευρύνονται και ότι εκτός από την πρόσοψη επί της διανοιγόμενης οδού, που προέβλεπε ο ως άνω νόμος 653/1977, ορίζονται (ενδεικτικά) και η δυνατότητα πρόσβασης του ακινήτου στο έργο, που περιλαμβάνεται στη ζώνη απαλλοτρίωσης, η δημιουργία επιπτώσεων στις χρήσεις του ακινήτου και η, κατά τις ισχύουσες διατάξεις, αρτιότητα και οικοδομησιμότητα του ακινήτου. Η αξίωση αυτή του ιδιοκτήτη του απαλλοτριωθέντος ακινήτου εισήγετο προς κρίση, κατά την τακτική διαδικασία, ενώπιον του αρμοδίου πολιτικού δικαστηρίου, διότι, κατά την κρατούσα στην νομολογία άποψη (Ολ.ΑΠ 8/1999), δεν ήταν αντικείμενο της δίκης για τον προσδιορισμό της τιμής μονάδος αποζημιώσεως, άποψη που κρίθηκε ότι παραβιάζει το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. (Ολ.ΑΠ 10/2004). Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις του άρθρου 33 παρ. 1, 2, 3, 6 και 7 του Ν. 2971/2001, το τεκμήριο της ωφελείας των ιδιοκτητών κατά τις διατάξεις του Νόμου 653/1977 (ΦΕΚ 2142 Α') είναι μαχητό και κρίνεται μετά την κήρυξη της

απαλλοτριώσης, από το αρμόδιο για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης Εφετείο, κατά την ειδική διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου αυτού (ΑΠ 318/2016, ΑΠ 423/2016, ΑΠ 410/2015). Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου 33 του ως άνω Ν. 2971/2001 εφαρμόζονται για τις απαλλοτριώσεις οι οποίες κηρύσσονται μετά την έναρξη ισχύος του ως άνω Ν. 2971/ 2001, καθώς και για εκείνες που κηρύχθηκαν μεν πριν την έναρξη ισχύος του, αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί η συντέλεσή τους μέχρι το χρόνο της έναρξης ισχύος του ως άνω νόμου (ΑΠ 653/2014, ΑΠ 401/2010). Η αντίθετη άποψη υπερακοντίζει τον σκοπό του Ν. 2971/2001, ότι δηλαδή καταλαμβάνονται από τις διαδικαστικές ρυθμίσεις του άρθρου 33 του Ν. 2971/2001 και οι συντελεσμένες κατά την έναρξη της ισχύος του αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, αφού καταλήγει σε δυσανάλογη επιβάρυνση του δικαιούχου της αποζημίωσης, αξιώνοντας απ' αυτόν, παρόλο που η διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσης είχε τότε ουσιαστικά ολοκληρωθεί, να ήταν σε ετοιμότητα, προκειμένου έγκαιρα να αντιλαμβάνονταν τη σχετική νομοθετική μεταβολή και να ενεργούσε σύμφωνα με αυτήν για την ανατροπή του νόμιμου σε βάρος του τεκμηρίου ωφέλειας, με στόχο την είσπραξη τελικά πλήρους της αποζημίωσής του.

Συνεπώς οι παραπάνω τελολογικές εκτιμήσεις δεν δικαιολογούν τη διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 37 του Ν. 2971/2001, ώστε οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του άρθρου 33 του ίδιου νόμου να επεκταθούν και στις συντελεσμένες κατά την έναρξη της ισχύος του αναγκαστικές απαλλοτριώσεις και αντίθετα πρέπει και εξ αντιδιαστολής να αποκλεισθεί στις αναγκαστικές αυτές απαλλοτριώσεις η επέκτασή τους (Ολ.ΑΠ 7/2013, 11 και 12/2011, ΑΠ 455/2016).

Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 1 του Κ.Πολ.Δ., αναίρεση επιτρέπεται μόνο αν παραβιάστηκε κανόνας του ουσιαστικού δικαίου στον οποίο περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί κανόνες των δικαιοπραξιών. Ο κανόνας δικαίου παραβιάζεται, αν δεν εφαρμοστεί, ενώ συνέτρεχαν οι πραγματικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του, ή αν εφαρμοστεί, ενώ δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτές, καθώς και αν εφαρμοστεί εσφαλμένα, η δε παραβίαση εκδηλώνεται είτε με ψευδή ερμηνεία, είτε με κακή εφαρμογή, δηλαδή με εσφαλμένη υπαγωγή (Ολ.ΑΠ 7/2006, 4/2005, ΑΠ 150/2015). Εξάλλου, από τη διάταξη του άρθρου 559 αρ. 1 περ. β' ΚΠολΔ προκύπτει, ότι η παράβαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας, δηλαδή των γενικών και αφηρημένων αρχών για την εξέλιξη των πραγμάτων, που αντλούνται από την εμπειρική πραγματικότητα με τη βοήθεια της επιστημονικής έρευνας ή της επαγγελματικής ενασχολήσεως, δημιουργεί λόγο αναίρεσεωςμόνον όταν αυτά αφορούν στην ερμηνεία κανόνων δικαίου ή στην υπαγωγή σε αυτούς των πραγματικών γεγονότων και όχι στη διαπίστωση των γεγονότων αυτών. Ειδικότερα, αυτό συμβαίνει όταν το δικαστήριο εσφαλμένα χρησιμοποιεί ή παραλείπει να χρησιμοποιήσει διδάγματα της κοινής πείρας για να ανεύρει με βάση αυτά την έννοια κανόνος δικαίου, ιδίως όταν αυτός περιέχει αόριστες νομικές έννοιες ή για να υπαγάγει ή όχι τα πραγματικά γεγονότα της διαφοράς στον κανόνα αυτό (ΑΠ 969/2011).

Κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ. 19 του ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες, ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από την υπόψη διάταξη, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παράγραφος 3 του Συντάγματος προκύπτει, ότι ο προβλεπόμενος απ' αυτή λόγος αναίρεσης ιδρύεται, όταν στην ελάχιστο πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλθηκε ή την άρνησή του (ανεπαρκής αιτιολογία), ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία) (Ολ.ΑΠ 1/1999). Δεν υπάρχει, όμως, ανεπάρκεια

αιτιολογιών, όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Εξάλλου, το κατά νόμο αναγκαίο περιεχόμενο της ελάχιστονης πρότασης προσδιορίζεται από τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα ουσιαστικού δικαίου, του οποίου το πραγματικό πρέπει να καλύπτεται πλήρως από τις παραδοχές της απόφασης στο αποδεικτικό της πόρισμα, και να μην καταλείπονται αμφιβολίες. Ελλείψεις δε αναγόμενες μόνο στην ανάλυση και στάθμιση των αποδεικτικών μέσων και γενικότερα ως προς την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, αν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκείς αιτιολογίες (Ολ.ΑΠ 861/1984). Δηλαδή, μόνο το τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται στην απόφαση πλήρως και σαφώς, και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε. Τα επιχειρήματα δε του δικαστηρίου, που σχετίζονται με την εκτίμηση των αποδείξεων δεν συνιστούν παραδοχές επί τη βάσει των οποίων διαμορφώνεται το αποδεικτικό πόρισμα και ως εκ τούτου δεν αποτελούν "αιτιολογία" της απόφασης, ώστε στο πλαίσιο της ερευνώμενης διάταξης του άρθρου 559 αριθμ. 19 να επιδέχεται αυτή μομφή για αντιφατικότητα ή ανεπάρκεια, ενώ δεν δημιουργείται ο ίδιος λόγος αναίρεσης του αριθμού 19 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ ούτε εξαιτίας του ότι το δικαστήριο δεν αναλύει ιδιαίτερα και διεξοδικά τα μη συνιστώντα αυτοτελείς ισχυρισμούς επιχειρήματα των διαδίκων, οπότε ο σχετικός λόγος αναίρεσης απορρίπτεται ως απαράδεκτος (ΑΠ 845/2012, ΑΠ 174/ 2015, ΑΠ 198/2015, ΑΠ 1351/2011, ΑΠ 479/2009, ΑΠ 465/1988). Τέλος, από τη διάταξη του άρθρου 561 § 1 του ΚΠολΔ προκύπτει, ότι η εκτίμηση από το δικαστήριο της ουσίας των πραγματικών περιστατικών, εφόσον δεν παραβιάστηκαν με αυτά κανόνες ουσιαστικού δικαίου, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι ερμηνευτικοί, ή εφόσον η εκτίμησή τους δεν ιδρύει λόγους αναίρεσης από τους αριθμούς 19 και 20 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ, είναι από τον Άρειο Πάγο ανέλεγκτη, ο δε αντίστοιχος λόγος αναίρεσης, εκ του περιεχομένου του οποίου προκύπτει ότι δεν συντρέχει καμία από τις προαναφερθείσες εξαιρετικές περιπτώσεις απορρίπτεται ως απαράδεκτος, εφόσον πλέον πλένεται η ουσία της υπόθεσης που δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο (ΑΠ 198/2015, ΑΠ 1987/2007).

Με τον 1ο λόγο της αίτησης αναίρεσης το αναιρεσεΐον Ελληνικό Δημόσιο αποδίδει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια εκ του άρθρου 559 αρ. 1 περ. α' και β' ΚΠολΔ για την ευθεία παραβίαση των ουσιαστικών κανόνων δικαίου των άρθρων 1 του Ν. 653/1977 και 33 παρ. 4 του Ν. 2971/2001 και των διδαγμάτων κοινής πείρας και λογικής που αφορούν την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών που δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν στο πραγματικό των ανωτέρω ουσιαστικών διατάξεων, τις οποίες εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε, αν και δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους, με την αιτίαση ότι το Εφετείο αρκέστηκε σε λιγότερα στοιχεία από όσα αξιώνει ο νόμος, καθώς επίσης ότι δεν εφάρμοσε την διάταξη του άρθρ. 37 Ν. 2971/2001, αν και συνέτρεχαν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της. Επίσης με τον συναφή 2ο αναιρετικό λόγο το αναιρεσεΐον αποδίδει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια εκ του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ, με την αιτίαση ότι το Εφετείο παραβίασε και εκ πлагίου τις ίδιες ως άνω ουσιαστικές διατάξεις με ανεπαρκή, άλλως αντιφατική αιτιολογία και κατέληξε στο εσφαλμένο αποδεικτικό πόρισμα, ότι δήθεν η εναπομείνασα μετά την απαλλοτρίωση ιδιοκτησία του αναιρεσιβλήτου ... δεν ωφελείται από το έργο της απαλλοτρίωσης και πρέπει να αποζημιωθεί. Στην προκειμένη περίπτωση από την παραδεκτή επισκόπηση της προσβαλλόμενης απόφασης και των διαδικαστικών εγγράφων της δίκης (άρθρ. 561 παρ. 2 ΚΠολΔ) προκύπτει, ότι με την από 17-4-2007 (αρ. .../2007) αγωγή του ο ενάγων και ήδη αναιρεσιβλήτος, ..., ζήτησε την καταβολή οριστικής τιμής μονάδος αποζημίωσης για 3.298,65 Μ2, που απαλλοτριώθηκαν αναγκαστικά για τη διάνοιξη της κυκλοφοριακής σύνδεσης Λιμένα Ηγουμενίτσας, διότι δεν ήταν ωφελούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης βαρυνόμενος με αυτοαποζημίωση. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκε η υπ' αρ. 25/2009 οριστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσπρωτίας (με την τακτική διαδικασία), η οποία δέχθηκε την αγωγή και υποχρέωσε το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο να καταβάλει στον ενάγοντα Δήμο

το ποσό των 580.833,45 ευρώ. Κατά της απόφασης αυτής το Ελληνικό Δημόσιο άσκησε την από 21-5-2009 (αρ. .../2009) έφεση, επί της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Κερκύρας, η οποία δέχθηκε κατ' ουσίαν την έφεση του Δημοσίου και, αφού εξαφάνισε την εκκαλουμένη απόφαση του πρωτοβάθμιου Δικαστηρίου, δέχθηκε εν μέρει την αγωγή και υποχρέωσε το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο (περιορίζοντας το αγωγικό ποσό) να καταβάλει στον ενάγοντα Δήμο, ως οριστική τιμή μονάδος αποζημίωσης για απαλλοτριούμενη έκταση 2.319,85 Μ2, το ποσό των 408.000 ευρώ, διότι ο Δήμος δεν είναι ωφελούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης βαρυνόμενος με αυτοαποζημίωση. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης (άρθρ. 561 παρ. 2 ΚΠολΔ) προκύπτει, ότι το Εφετείο, κατά την ανέλεγκτη περί των πραγμάτων κρίση του, δέχθηκε τα ακόλουθα: "...Με την υπ' αριθμόν 1119727/8468/0010/4-12-1997 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και ΠΕΧΩΔΕ, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ Τεύχ. Δ' 1116/24-12-1997) απαλλοτριώθηκε αναγκαστικά για λόγους δημόσιας ωφέλειας και συγκεκριμένα για την κυκλοφοριακή σύνδεση του Λιμένα Ηγουμενίτσας με την Εγνατία οδό, την εθνική οδό Ηγουμενίτσας - Πρέβεζας και την περιφερειακή οδό Ηγουμενίτσας, υπέρ και με δαπάνες του εναγομένου Ελληνικού Δημοσίου, εδαφική έκταση συνολικού εμβαδού 106.570 τ.μ., κειμένη στην κτηματική περιοχή ... του .... Για την απαλλοτρίωση αυτή συντάχθηκαν το από Ιουνίου 1999 κτηματολογικό διάγραμμα, κτηματολογικός πίνακας και η χωρίς ημερομηνία έκθεση κτηματογράφησης του πολιτικού μηχανικού Κ. Κ., τα οποία θεωρήθηκαν από τον προϊστάμενο της ΕΥΔΕ - ΜΕΔΕ Α. Κ., πολιτικό μηχανικό. Μεταξύ των απαλλοτριωθείσων ιδιοκτησιών, είναι και η υπ' αριθμ. ... ιδιοκτησία του ενάγοντος - εφεσιβλήτου, έκτασης 23.188,00 τ.μ. εκ της οποίας απαλλοτριώθηκαν τμήματα συνολικού εμβαδού 6.576,15 τ.μ. Δυνάμει της υπ' αριθμ. 199/1999 απόφασης του Δικαστηρίου τούτου, καθορίστηκε η οριστική τιμή μονάδος για τα απαλλοτριωθέντα ακίνητα και τα επικείμενα αυτών και ειδικά για το έδαφος, καθορίστηκε στο ποσό των 60.000 δραχμών ανά τ.μ. Η αποζημίωση για την ως άνω απαλλοτρίωση παρακατατέθηκε στο ΤΠΔ υπέρ των δικαιούχων και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 345/19-5-1999 και επομένως η απαλλοτρίωση είχε συντελεστεί προ της έναρξης ισχύος του ν. 2971/2001. Ο ενάγων αναγνωρίστηκε δικαιούχος της αποζημίωσης για την ως άνω υπ' ... ιδιοκτησία του. Το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο κατέβαλε στον ενάγοντα αποζημίωση μόνο για 3.277,50 τ.μ., ενώ για τα υπόλοιπα 3.298,65 τ.μ. δεν του κατέβαλε την αντίστοιχη αποζημίωση ως εκ του ότι θεωρήθηκε ως ωφελούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης από τη διάνοιξη της πιο πάνω οδού, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 653/1977, ο οποίος βαρύνεται με συμμετοχή στις δαπάνες της απαλλοτρίωσης για το ανωτέρω έργο, με αυτοαποζημίωση. Ειδικότερα, θεωρήθηκε ότι το τμήμα του ακινήτου που του απέμεινε μετά την απαλλοτρίωση, απέκτησε μεγαλύτερη αξία λόγω της διάνοιξης της οδού Εγνατίας ως αποκτών πρόσωπο επ' αυτής και συνεπώς δεν δικαιούται για το ως άνω τμήμα του απαλλοτριωθέντος ακινήτου του, να αποζημιωθεί. Η ένδικη απαλλοτρίωση έχει συντελεσθεί, δεδομένου ότι καθορίστηκε η οριστική τιμή μονάδας και καταβλήθηκαν αποζημιώσεις και ως εκ τούτου, παραδεκτά ασκήθηκε η ένδικη αγωγή κατά την τακτική διαδικασία ενώπιον του Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, ανεξαρτήτως της προβλεπόμενης από τη διάταξη του άρθρου 33 του Ν. 2971/2001 προθεσμίας καθότι δεν έχει εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, η διάταξη του άρθρου 37 του ν. 2971/2001 σε ό,τι αφορά την ένδικη αξίωση που προβλέπει ότι αρμόδιο ν' αποφανθεί για τις αξιώσεις αυτές είναι το αρμόδιο, για τον καθορισμό της οριστικής μονάδας αποζημίωσης, Εφετείο και οι σχετικές αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δύο (2) μηνών από την έκδοση της απόφασης περί προσωρινού ή απευθείας οριστικού προσδιορισμού της τιμής μονάδας αποζημίωσης (βλ. ΑΠ (Ολ.) 11/2011 Τρ.Νομ.Πληρ. ΝΟΜΟΣ, ΑΠ (Ολ.) 12/2011 Τρ.Νομ.Πληρ. ΔΣΑ ΙΣΟΚΡ.). Κατά συνέπεια, το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο, δεχόμενο ότι η ένδικη αγωγή του εφεσιβλήτου, με την οποία αυτός, ως κύριος απαλλοτριωθέντος ακινήτου, ζήτησε συμπληρωματική αποζημίωση, δεδομένου ότι έλαβε μειωμένη

λόγω "αυτοαποζημίωσής" του για την, κατά νόμιμο μαχητό τεκμήριο ωφέλειά του, ήταν παραδεκτή (ασκήθηκε εμπρόθεσμα και αρμοδίως είχε εισαχθεί κατά την τακτική διαδικασία), και ότι ήταν νόμιμη κατά την κύρια βάση της (δεν ερευνήθηκε η εκ του αδικαιολόγητου πλουτισμού επικουρική βάση), δεν έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των προαναφερόμενων διατάξεων των άρθρων 33 παρ. 3 και 37 του νόμου 2971/2001, αφού έκρινε βάσιμο το δικαίωμα του ενάγοντος - εφεσίβλητου, το οποίο σύμφωνα με τις σκέψεις που προηγήθηκαν, δεν είχε αποσβεσθεί, καθότι η άσκηση αυτού δεν ήταν υποχρεωτικό να γίνει εντός της τασσόμενης από τον ως άνω νόμο μηνιαίας ή δίμηνης αποσβεστικής προθεσμίας και συνεπώς οι σχετικοί λόγοι της έφεσης που αφορούν το παραδεκτό της αγωγής και την αοριστία της είναι αβάσιμοι κατ' ουσίαν και απορριπτέοι. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τα έγγραφα της απαλλοτρίωσης, τις φωτογραφίες που προσκομίστηκαν από πλευράς εφεσιβλήτου και δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά τους από το εκκαλούν καθώς και από την από 30-8-2002 τεχνική έκθεση του πολιτικού μηχανικού Ι. Α., σε συνδυασμό και με την κατάθεση του εξετασθέντος στο πρωτοβάθμιο Δικαστήριο μάρτυρος από πλευράς ενάγοντος (το εναγόμενο δεν προσήγαγε μάρτυρα προς εξέταση), το εναπομείναν τμήμα της ιδιοκτησίας του τελευταίου, που είναι οικοπεδική έκταση, βρίσκεται μεν σε επαφή με τη διανοιγείσα νέα οδό, πλην όμως η οδός αυτή για την κατασκευή της οποίας απαλλοτριώθηκε, είναι κλειστός αυτοκινητόδρομος δύο κλάδων με διαχωριστική νησίδα δύο λωρίδων κυκλοφορίας και μίας έκτακτης ανά κλάδο, που δεν επιτρέπει την επικοινωνία του με τα γειτονικά και εφαπτόμενα με αυτόν, ακίνητα, πραγματοποιείται δε αυτή μόνο με ειδικές κυκλοφοριακές συνδέσεις (εξόδους). Η διαμορφωθείσα αυτή κατάσταση, λόγω της διάνοιξης της οδού, δεν επιτρέπει στο ακίνητο του ενάγοντος να έχει οποιαδήποτε επαφή με αυτήν, ούτε με ειδική σύνδεση (δίοδο επικοινωνίας), ούτε βέβαια απέκτησε πρόσοψη επ' αυτής. Πλέον τούτου, η οδός είναι υπερυψωμένη στο σημείο εκείνο από δέκα (10) έως δώδεκα (12) μέτρα από το έδαφος, με ανάχωμα, το οποίο έχει μεγάλη κλίση, επί του οποίου (αναχώματος) έχουν φυτευθεί δένδρα και υπάρχει στη βάση περίφραξη της οδού με συρματοπλέγμα και τσιμεντένιους πασσάλους, ύψους 1,50 μέτρου ώστε να αποκλείει παντελώς την προσπέλαση ακόμη και χωρίς αυτοκίνητο. Με τα δεδομένα αυτά, λαμβανομένης υπόψη και της κοινής πείρας και λογικής, το ακίνητο του ενάγοντος Δήμου δεν απέκτησε μεγαλύτερη αξία σε σχέση με εκείνη προ της απαλλοτρίωσης και ως εκ τούτου, δεν δύναται να θεωρηθεί ως ωφελούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης ώστε να υποχρεωθεί να συμμετάσχει στις δαπάνες της απαλλοτρίωσης, όπως ορίζουν οι ως άνω διατάξεις του Ν. 653/1977 (άρθρ. 1 παρ. 1 και 3), αλλά πρέπει να αποζημιωθεί πλήρως για την απαλλοτριωθείσα ιδιοκτησία του υπό του εναγομένου, με την ορισθείσα με την παραπάνω απόφαση του Δικαστηρίου τούτου τιμή μονάδας αποζημίωσης για το έδαφος, εκ δραχμών 60.000 (βλ. Εφ.Λαρ. 18/2011 Τρ.Νομ.Πληρ. ΔΣΑ ΙΣΟΚΡ.). Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι ο ενάγων θεωρήθηκε ωφελούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης και βαρυνόμενος με αυτοαποζημίωση, μόνο για την έκταση των 2.319,65 τ.μ. και όχι και για τα τμήματα εμβαδού συνολικού 979 τ.μ., για τα οποία βαρύνονται τρίτες ιδιοκτησίες να αποζημιώσουν αυτόν και δη οι υπ' αριθμ. ... ιδιοκτησίες για τα τμήματα με τα στοιχεία του Κτηματολογικού πίνακα ... (εμβαδού 928 τ.μ.), ... (εμβαδού 2,50 τ.μ.) και ... (εμβαδού 48,50 τ.μ.).

Συνεπώς το εναγόμενο δεν έχει υποχρέωση να αποζημιώσει και γι' αυτή την έκταση, τον ενάγοντα αλλά οι ως άνω τρίτες ιδιοκτησίες, υπόχρεο δε είναι να τον αποζημιώσει μόνο για την έκταση των 2.319,65 τ.μ. για την οποία θεωρήθηκε ο ενάγων με βάση τους κτηματολογικούς πίνακες, ως αυτοαποζημιούμενος παρόδιος ιδιοκτήτης. Επομένως, το εναγόμενο οφείλει στον ενάγοντα το ποσό των 139.179.000 δραχ. (2.319,65 x 60.000 ανά τ.μ.) και ήδη το ισόποσο σε ευρώ από 408.449,00 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από την επομένη της επίδοσης της αγωγής μέχρι την ολοσχερή εξόφληση και συνακολούθως η αγωγή κατά την κύρια βάση της ελέγχεται ως και κατ' ουσίαν βάσιμη κατά ένα μέρος...". Με αυτά που έκρινε το Εφετείο ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις ουσιαστικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1, 3, 4 του Ν.

653/1977 και 33 παρ. 4 Ν. 2971/2001 που πλέον καθιερώνουν μαχητό τεκμήριο ωφέλειας, τις οποίες δεν παραβίασε ευθέως και επίσης ορθά δεν εφάρμοσε την ουσιαστική διάταξη του άρθρου 37 του Ν. 2971/2001, κρίνοντας ότι η τελευταία ως άνω ουσιαστική διάταξη νόμου δεν έχει εφαρμογή στην ένδικη αξίωση, διότι η ένδικη απαλλοτρίωση είχε ήδη συντελεστεί πριν από την έναρξη ισχύος του Ν. 2971/2001 με την παρακατάθεση της αποζημίωσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων υπέρ των δικαιούχων και τη δημοσίευση αυτής στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 345/19-5-1999), ούτε όφειλε το Εφετείο να λάβει υπόψη του τα διευρυμένα κριτήρια, που απαιτεί ο Ν. 2971/2001 ως διδάγματα κοινής πείρας, όπως αβάσιμα υποστηρίζει το αναιρεσείον, εφόσον ο νόμος αυτός δεν εφαρμόζεται στην ένδικη υπόθεση. Άλλως, υπό την επίφαση της παραβίασης των διδαγμάτων κοινής πείρας το αναιρεσείον πλήττει την αναιρετικά ανέλεγκτη εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού (άρθρ. 561 αρ. 1 ΚΠολΔ). Επομένως, ο 1ος λόγος αναιρέσης για την ευθεία παραβίαση των ανωτέρω ουσιαστικών κανόνων δικαίου και των διδαγμάτων κοινής πείρας ως προς την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών, που αποδείχθηκαν, στις ανωτέρω ουσιαστικές διατάξεις πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, άλλως ως απαράδεκτος. Εξάλλου, η προσβαλλόμενη απόφαση έχει νόμιμη βάση και δεν παραβίασε ούτε εκ πλαγίου τις ανωτέρω ουσιαστικές διατάξεις, διότι το Εφετείο διέλαβε στην απόφασή του πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά αιτιολογίες, ως προς το ζήτημα που έχει ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης και έτσι καθίσταται εφικτός ο αναιρετικός έλεγχος ως προς την ορθή ή μη εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων για τη θεμελίωση του αποδεικτικού του πορίσματος περί έλλειψης του τεκμηρίου ωφέλειας για την ιδιοκτησία του αναιρεσιβλήτου Δήμου και εντεύθεν υποχρέωσης αυτοαποζημίωσης για το απαλλοτριούμενο τμήμα της ιδιοκτησίας του Δήμου, επιφάνειας 2.319,85 Μ2. Ειδικότερα, το Εφετείο διέλαβε πλήρη και εμπεριστατωμένη αιτιολογία ως προς την ανατροπή του μαχητού πλέον τεκμηρίου ωφέλειας του ακινήτου, ιδιοκτησίας του ..., διότι δεν συντρέχει γι' αυτό η βασική προϋπόθεση του άρθρου 1 παρ. 3 Ν. 655/1977, δηλαδή η απόκτηση του ακινήτου προσώπου επί της διανοιγείσης οδού, σε περίπτωση συνδρομής της οποίας και μόνον τότε θα έπρεπε να εξεταστούν και άλλα στοιχεία, όπως η οικοδομησιμότητα, η δυνατότητα χρήσης του ακινήτου κ.λπ. (ΑΠ 653/2014, ΑΠ 455/2016). Σημειώνεται, ότι οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του άρθρου 33 παρ. 4 του Ν. 2971/2001 για τα διευρυμένα κριτήρια δεν μπορούν να επεκταθούν και στην συντελεσμένη κατά την έναρξη ισχύος του (Φεβρουάριος 2002) ένδικη αναγκαστική απαλλοτρίωση. Σε κάθε περίπτωση το Εφετείο με πλήρεις αιτιολογίες δέχθηκε, ότι το επίδικο είναι οικοπεδική έκταση και ότι, αν και βρίσκεται σε επαφή με τη διανοιγείσα οδό, δεν αποκτά πρόσοψη επ' αυτής, διότι η νέα οδός είναι κλειστός αυτοκινητόδρομος, υπερυψωμένη στο σημείο εκείνο κατά 10-12 μέτρα από το έδαφος, με ανάχωμα φυτευμένο με δένδρα και περίφραξη από συρματοπλέγμα με τσιμεντένιους πασσάλους ύψους 1,50 μέτρα, που αποκλείουν την προσπέλαση ακόμη και στους πεζούς. Οι περαιτέρω αιτιάσεις του αναιρεσείοντος Ελληνικού Δημοσίου για ελλιπή αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης αναφορικά με τα πολεοδομικά δεδομένα, που ισχύουν στην περιοχή, τις πολεοδομικές διατάξεις για την κατά παρέκκλιση αρτιότητα και οικοδομησιμότητα, δεν καθιστούν την απόφαση αναιρετέα για την πλημμέλεια εκ του άρθρου 559 αρ. 19 ΚΠολΔ (ΑΠ 318/2016) και πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες, διότι αφορούν την πληρέστερη εκτίμηση και ανάλυση του αποδεικτικού υλικού κατά την άποψη του αναιρεσείοντος Ελληνικού Δημοσίου, η οποία δεν ελέγχεται αναιρετικά κατ' άρθρ. 561 παρ. 1 ΚΠολΔ. Επίσης, οι αιτιάσεις περί έλλειψης αιτιολογίας αναφορικά με την πρόσβαση του επίδικου ακινήτου στο έργο, την αρτιότητα και οικοδομησιμότητα αυτού και τις δυνατότητες χρήσης αυτού, προβάλλονται αλυσιτελώς, διότι θα συνιστούσαν κριτήρια έρευνας, μόνον εάν το ακίνητο θα αποκτούσε πρόσοψη στην διανοιγείσα οδό (άρθρ. 1 παρ. 3 Ν. 653/1977), γεγονός που δεν συνέβη, σύμφωνα με την ανέλεγκτη αναιρετικά κρίση του Εφετείου (ΑΠ 455/2016, ΑΠ 653/2014 όπου παρ.). Επομένως, ο 2ος αναιρετικός λόγος εκ του άρθρου

559 αρ. 19 ΚΠολΔ (έλλειψη νόμιμης βάσης), πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος, άλλως ως απαράδεκτος, κατά τις ανωτέρω διακρίσεις.

Κατόπιν όλων αυτών και μη υπάρχοντος άλλου αναιρετικού λόγου προς έρευνα πρέπει να απορριφθεί η αίτηση αναίρεσης στο σύνολό της. Επίσης, πρέπει να καταδικαστεί το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο, που ηττήθηκε (άρθρο 176, 183 ΚΠολΔ) στα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιβλήτου ..., που παραστάθηκε και κατέθεσε προτάσεις ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, κατά το νόμιμο αίτημα αυτού, μειωμένα όμως κατά το άρθρο 22 παρ. 1 του Ν. 3693/1957, όπως ορίζεται ειδικότερα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 5-5-2014 (αρ. κατ...2014) αίτηση για την αναίρεση της υπ' αρ. 58/2013 οριστικής απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Κέρκυρας (τακτική διαδικασία).

Και

Καταδικάζει το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο στα μειωμένα δικαστικά έξοδα του αναιρεσιβλήτου ..., που ορίζει σε τριακόσια (300) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 15 Δεκεμβρίου 2017.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 2018.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ